

Praha 27. července 2022

Náhradní výživné pomáhá více než deseti tisícům dětí

S náhradním výživným, které už rok pomáhá samoživitelkám a samoživitelům, je spokojeno 90 % příjemců. Pro 60 % z nich je výrazným přínosem pro úhradu nezbytných nákladů. Náhradní výživné většinou pobírají rodiče, kteří jsou výdělečně činní a zároveň se sami starají o dítě. Vyplývá to z analýzy zpracované Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí. Průzkum přinesl řadu dalších zajímavých zjištění a doporučení, včetně přehledu základních údajů a statistik o rodinách čerpajících tuto pomoc.

„Náhradní výživné se ukazuje jako efektivní pomoc rodinám samoživitelek a samoživitelů v situaci, kdy se ocitli bez svého partnera a na péči o své dítě i jeho finanční zabezpečení jsou sami. Průzkum jasně ukázal, že dávka funguje dobře. Je však potřeba zvýšit tlak na neplatiče a zlepšit vymahatelnost soudem stanoveného výživného,“ zdůraznil ministr práce a sociálních věcí **Marian Jurečka (KDU-ČSL)**.

Náhradní výživné se poskytuje od 1. července 2021. MPSV zavedením dávky reagovalo na rostoucí počet neplatičů výživného na nezaopatřené děti a nízkou úspěšnost při jeho vymáhání. Poskytuje se ve výši stanové vyživovací povinnosti, případně tuto částku dorovnává, pokud je výživné placeno jen částečně či nepravidelně. Maximálně se však poskytuje ve výši 3 000 Kč měsíčně na dítě a je možné ho čerpat nejdéle 24 měsíců.

Nárok na náhradní výživné vzniká při splnění čtyř hlavních podmínek. Rodiče musí mít soudem stanovenou vyživovací povinnost a jeden z rodičů výživné neplatí. Tuto situaci je třeba aktivně řešit, tedy mít podaný návrh na soudní výkon rozhodnutí nebo exekuci. Na náhradní výživné má nárok tehdy, kdy se oprávněný rodič výživného na dítě těmito způsoby nedomůže.

Podle statistik Úřadu práce pobírá náhradní výživné v maximální výši 3 000 Kč měsíčně průměrně 17 % žadatelů. Aktuálně ji pobírá již zhruba 10 tisíc rodin samoživitelek nebo samoživitelů, přičemž celkové výdaje na tuto dávku dosahují od jejího zavedení bezmála 100 milionů korun.

Dávka pomáhá tam, kde má

Výzkum, jehož [plné znění si můžete přečíst zde](#), proběhl na přelomu dubna a května 2022. Zapojilo se do něj 30 % z oslovených příjemců náhradního výživného. Ukázal, že **68 % z těch, co zaslali údaje, je zaměstnaných nebo podniká**, 22 % je na mateřské či rodičovské dovolené, 8 % je nezaměstnaných a 2 % není ekonomicky aktivních. **Dvě třetiny příjemců přitom čerpá náhradní výživné pouze na jedno dítě**, každý čtvrtý na dvě děti. Dávka je nejčastěji vyplácená na děti, které jsou ve **školním věku (tj. 7 až 15 let)**.

Praha 27. července 2022

Analýza také ukázala, že **98 % dětí, na které se čerpá náhradní výživné, žije většinu měsíce pouze s jedním rodičem**, tři čtvrtiny dětí se s druhým rodičem vůbec nestýkají a pouze každé dvacáté dítě má se svým druhým rodičem osobní styky čtenější než jednotky dní v měsíci.

Co se týče výše výživného, pak **tři čtvrtiny soudem stanovených vyživovacích povinností jsou do 3 000 Kč (včetně)**, jedna polovina nepřesahuje 2500 Kč. Neplacení výživného řeší 17 % příjemců cestou soudního výkonu rozhodnutí a **83 % exekuční cestou**, z čehož 30 % se rozhodlo situaci takto řešit až v souvislosti s možností čerpat náhradní výživné. Dvě pětiny respondentů se při vyřizování exekuce obrátily s žádostí o pomoc na neziskovou organizaci, **zhruba 70 % respondentů podalo na neplatiče výživného trestní oznámení** a pro tři čtvrtiny z nich to byl první způsob řešení neplacení výživného. Ze sebraných dat také vyplývá, že se většina příjemců o možnosti čerpat náhradní výživné dozvěděla z médií či od Úřadu práce ČR.

Se způsobem výplaty dávky je většina příjemců spokojená. **Devět z deseti respondentů vítá rychlost výplaty a oceňuje srozumitelnost žádosti**. Nespokojení jsou pak především s omezením výplaty náhradního výživného na 24 měsíců. **Více než 80 % z těch, co se do výzkumu zapojili, uvedlo, že jim náhradní výživné pomáhá s úhradou nákladů, 60 % dokonce pomáhá velmi výrazně**. Přitom jen v 9 % případů jim (zatím) výplata náhradního výživného ovlivnila nárok na jiné sociální dávky (např. příspěvek na bydlení či přídavek na dítě).

Účastníci průzkumu také navrhovali několik doporučení. Ta však nesouvisí jen s agendou MPSV, tedy s dávkou náhradního výživného, ale týkají se i **vymáhání vyživovacích povinností**. Zlepšení by tedy rádi viděli také v plnění vyživovacích povinností, možnostech řešení při jejich neplnění, či ve zlepšení vymáhání dlužného výživného. Velmi důležitou složkou doporučení je také zlepšení informovanosti rodičů o možnostech řešení jejich tíživé situace a formě pomoci.